

Preventivní program

Č.j.: ZŠaMŠOs1 65/2026

Platnost od: 1.9.2026

Obsah

Obsah	2
1. Primární prevence rizikového chování u žáků	4
2. Specifika prostředí ZŠ a MŠ Oslavice	4
3. Specifická primární prevence	5
3.1. Všeobecná (univerzální) prevence	5
3.2. Selektivní prevence	6
3.3. Indikovaná prevence	6
4. Nespecifická primární prevence	7
5. Efektivní primární prevence	8
6. Školní preventivní program (Preventivní program)	8
6.1 Tvorba Preventivního programu	9
Analýza výchozí situace	9
Stanovení cílů PP školy	9
7. Vnitřní a vnější zdroje školy	9
7.1 Vnitřní zdroje	9
7.2 Vnější zdroje	9
8. Skladba aktivit pro jednotlivé cílové skupiny	10
Mateřská škola	10
1.–5. ročník ZŠ	10
9. Evaluace	10
1. Preventivní program základní školy	12
1.1. Úvod	12
1.2. Charakteristika školy	12
Personální zajištění prevence	13
1.3. Vymezení sociálně patologických jevů	13
1.4. Analýza současného stavu školy	13
1.5. Cíle preventivního programu	14

Hlavní cíl	14
Dílčí cíle	14
1.6. Metody práce	14
1.7. Jednorázové a dlouhodobé aktivity	15
Jednorázové aktivity	15
Dlouhodobé aktivity	15
1.8. Preventivních aktivity budou zařazovány v průběhu roku a jejich seznam bude zveřejněn ve vyhodnocení preventivního programu.....	15
1.10. Řešení přestupků	16
1.11. Spolupráce s odborníky a institucemi	16
1.12. Školení metodika prevence.....	16
1.13. Důležitá telefonní čísla	17
1.14. Spolupráce s rodiči	17
1.15. Evaluace programu	18
2. Závěr	18

1. Primární prevence rizikového chování u žáků

Primární prevence rizikového chování představuje systematický, dlouhodobý a cílený proces zaměřený na předcházení vzniku a rozvoji nežádoucích forem chování u dětí a mládeže. Ve školním prostředí zahrnuje především prevenci šikany, kyberšikany, užívání návykových látek, záškoláctví, vandalismu, poruch příjmu potravy, rizikového sexuálního chování, agresivity a dalších sociálně patologických jevů.

Základním legislativním rámcem prevence ve školách je **Zákon č. 561/2004 Sb.**, který ukládá školám povinnost vytvářet bezpečné prostředí a zajišťovat ochranu zdraví dětí. Metodické vedení škol v oblasti prevence poskytuje **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, zejména prostřednictvím dokumentu *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže*¹.

Podle Miovského je primární prevence zaměřena především na posilování ochranných faktorů a snižování rizikových faktorů v prostředí školy i rodiny. Důraz je kladen na rozvoj sociálních dovedností, schopnosti komunikace, asertivity a zvládání konfliktů.

Primární prevence je realizována na úrovni univerzální (zaměřené na všechny žáky), selektivní (zaměřené na rizikové skupiny) a indikované. Cílem není pouze předávání informací, ale především formování postojů a hodnot².

2. Specifika prostředí ZŠ a MŠ Oslavice

Základní škola a Mateřská škola Oslavice působí v obci **Oslavice** v kraji Vysočina. Škola má charakter malotřídní základní školy s návazností na mateřskou školu.

Prostředí menší obce přináší specifické podmínky:

- úzké propojení školy s rodinami,
- menší počet žáků a tříd,
- individuálnější přístup pedagogů,
- silnější komunitní vazby.

Současně může být rizikem omezená anonymita a užší sociální síť vztahů. Preventivní program proto musí zohledňovat komunitní charakter prostředí a úzkou spolupráci s rodiči.

3. Specifická primární prevence

Specifická primární prevence je zaměřena na konkrétní typy rizikového chování a je realizována pomocí odborně vedených programů. Kvalitní specifická prevence musí být dlouhodobá, interaktivní a založená na ověřených metodách.

Specifická prevence představuje cílený systém opatření zaměřených na předcházení vzniku a rozvoje rizikového chování u dětí a mládeže. V rámci preventivních programů se obvykle člení na **všeobecnou, selektivní a indikovanou prevenci**, a to podle míry ohrožení cílové skupiny.

3.1. Všeobecná (univerzální) prevence

Všeobecná prevence je určena **celé populaci**, tedy všem žákům bez ohledu na jejich individuální míru rizika. Jejím hlavním cílem je **předcházet vzniku rizikového chování** u všech jedinců prostřednictvím podpory zdravého životního stylu, pozitivních vztahů a rozvoje sociálních dovedností.

Charakteristika:

- Probíhá běžně ve školách, především v rámci výuky a pravidelných školních aktivit.
- Posiluje ochranné faktory, jako jsou sociální a komunikační dovednosti, informovanost či schopnost řešit problémy.
- Vytváří bezpečné a podporující školní prostředí.

Příklady:

- Besedy o zdravém životním stylu.
- Programy zaměřené na komunikaci a zdravé vztahy.

- Prevence užívání návykových látek realizovaná pro všechny žáky ve třídě či škole.

3.2. Selektivní prevence

Selektivní prevence se zaměřuje na **skupiny osob se zvýšeným rizikem** vzniku problémového chování. Jedná se o žáky, u nichž lze identifikovat faktory, které zvyšují pravděpodobnost výskytu rizikového chování – například nepodnětné rodinné prostředí, sociální znevýhodnění nebo zhoršený školní prospěch.

Charakteristika:

- Zaměřuje se na specifické skupiny, u nichž je vyšší míra ohrožení.
- Cílem je **zabránit rozvoji rizikového chování** a snížit působení rizikových faktorů.
- Programy jsou intenzivnější a více cílené než u všeobecné prevence.

Příklady:

- Práce s dětmi z rizikového nebo sociálně znevýhodněného prostředí.
- Programy pro třídy s narušenými vztahy.
- Podpora žáků se zhoršeným prospěchem nebo chováním.

3.3. Indikovaná prevence

Indikovaná prevence je určena **jednotlivcům nebo malým skupinám**, u kterých se již objevují první projevy rizikového chování. Cílem je **zabránit zhoršování situace**, stabilizovat chování a poskytnout podporu dříve, než se problémy výrazně rozvinou.

Charakteristika:

- Zaměřuje se na konkrétní jedince se zřetelnými projevy rizikového chování (např. experimentování s návykovými látkami, agresivita, šikana) ⁴
- Mívá individuální nebo skupinový charakter.
- Často zahrnuje spolupráci s odborníky, jako je školní psycholog, PPP či různé poradenské služby.

Příklady:

- Individuální práce se žákem experimentujícím s návykovými látkami.
- Řešení šikany u konkrétního jedince.
- Individuální konzultace a poradenská péče.

Shrnutí:

- **Všeobecná prevence** – určena **pro všechny žáky**.
- **Selektivní prevence** – cílená na **rizikové skupiny**.
- **Indikovaná prevence** – pro **jedince s existujícími projevy problémů**.

Na ZŠ a MŠ Oslavice může specifická prevence zahrnovat:

- programy prevence šikany a kyberšikany,
- prevenci užívání návykových látek,
- prevenci rizikového chování v online prostředí,
- systematickou práci s třídními kolektivy.

Prevence šikany musí být podle Koláře systematická, zahrnovat jasně nastavená pravidla chování, podporu bezpečného klimatu a důslednou reakci na projevy agresivity.

4. Nespecifická primární prevence

Nespecifická prevence zahrnuje aktivity podporující zdravý životní styl a pozitivní klima školy, aniž by byly zaměřeny na konkrétní rizikový jev. Jejím cílem je posilování ochranných faktorů.

V podmínkách ZŠ a MŠ Oslavice se může jednat o:

- školní projekty a tematické dny,
- sportovní akce,
- kulturní vystoupení a spolupráci s obcí,
- adaptační programy pro nové žáky,

- společné aktivity mateřské a základní školy.

Malotřídní charakter školy umožňuje intenzivnější budování vztahů mezi žáky napříč ročníky, což přispívá k prevenci sociální izolace a konfliktů.

5. Efektivní primární prevence

Efektivní prevence je dlouhodobá, systematická a komplexní. Musí být přizpůsobena věku žáků a vycházet z konkrétních potřeb školy

Nejúčinnější jsou programy rozvíjející sociální a emoční kompetence. Pouhé předávání informací bez aktivního zapojení žáků má omezený efekt.

Důležitou roli hraje kvalita školního klimatu a osobní příklad pedagogů

6. Školní preventivní program (Preventivní program)

Preventivní program (PP) je základním dokumentem školy v oblasti prevence rizikového chování. Je vytvářen v souladu s metodickými doporučeními MŠMT a vychází z analýzy konkrétních podmínek školy⁶.

PP musí obsahovat:

- analýzu výchozí situace,
- stanovení cílů,
- plán konkrétních aktivit,
- způsob evaluace.

V podmínkách ZŠ a MŠ Oslavice by měl být PP úzce propojen se Školním vzdělávacím programem a reflektovat komunitní charakter školy.

6.1 Tvorba Preventivního programu

Analýza výchozí situace

Analýza zahrnuje hodnocení školního klimatu, rozhovory s pedagogy, sledování kázeňských přestupků a komunikaci s rodiči. Jejím cílem je identifikovat rizikové a ochranné faktory.

Stanovení cílů PP školy

Cíle musí být konkrétní, měřitelné a realistické. Například:

- posílit pozitivní vztahy mezi žáky,
- snížit výskyt konfliktních situací,
- zvýšit informovanost o bezpečném chování na internetu,
- prohloubit spolupráci s rodiči.

7. Vnitřní a vnější zdroje školy

7.1 Vnitřní zdroje

- školní metodik prevence,
- třídní učitelé,
- vedení školy,
- školní družina,
- spolupráce mezi MŠ a ZŠ.

7.2 Vnější zdroje

- pedagogicko-psychologická poradna,

- orgán sociálně-právní ochrany dětí,
- Policie ČR,
- neziskové organizace zaměřené na prevenci.

Spolupráce s externími subjekty umožňuje odborné vedení preventivních programů a řešení náročnějších situací

8. Skladba aktivit pro jednotlivé cílové skupiny

Mateřská škola

- rozvoj sociálních dovedností formou her,
- podpora samostatnosti,
- práce s emocemi,
- spolupráce s rodiči.

1.–5. ročník ZŠ

- pravidelné třídnické hodiny,
- preventivní programy zaměřené na šikanu,
- prevence kyberšikany,
- projektové dny zaměřené na zdravý životní styl.

9. Evaluace

Evaluace je nedílnou součástí preventivního programu. Slouží k ověření efektivity realizovaných opatření.

Formy evaluace:

- dotazníková šetření,
- pedagogické porady,
- hodnocení klimatu třídy,
- analýza výskytu rizikového chování.

Výsledky evaluace slouží k úpravě PP v následujícím školním roce

1. Preventivní program základní školy

1.1.Úvod

Prevence rizikového chování je v současném školství nedílnou součástí výchovně-vzdělávacího procesu. Škola není pouze místem předávání znalostí, ale také prostředím, kde se formují hodnoty, postoje a sociální dovednosti dětí. Preventivní program školy slouží k systematickému předcházení sociálně patologickým jevům, k posilování zdravého klimatu školy a k vytváření bezpečného prostředí pro všechny žáky i zaměstnance.

Preventivní program vychází zejména z těchto legislativních a koncepčních dokumentů:

- Školský zákon č. 561/2004 Sb.
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Metodické doporučení MŠMT k prevenci rizikového chování u dětí a mládeže
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Cílem dokumentu je vytvořit komplexní preventivní program pro **Základní a mateřskou školu Oslavice**, který bude reagovat na aktuální potřeby školy a zároveň respektovat platnou legislativu České republiky.

1.2.Charakteristika školy

Název: Základní a mateřská škola Oslavice

Adresa: Oslavice 67, okres Žďár nad Sázavou

Zřizovatel: Obec Oslavice

Právní forma: škola s právní subjektivitou

Počet žáků: 62

Škola je malotřídní venkovská škola rodinného typu. Výhodou je úzký kontakt mezi pedagogy, žáky a rodiči. Díky menšímu počtu žáků lze efektivně sledovat vztahy mezi dětmi a včas reagovat na případné problémy.

Personální zajištění prevence

- Školní metodik prevence: Mgr. **Daniela Požárová**
- Výchovný poradce Mgr.: **Radka Pešková**
- Školní psycholog: není zřízen

1.3.Vymezení sociálně patologických jevů

Program je zaměřen zejména na prevenci:

- závislostí (alkohol, tabák, jiné návykové látky)
- virtuálních návykových látek (závislost na internetu, sociálních sítích, hrách)
- šikany a kyberšikany
- vandalismu
- záškoláctví
- xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu
- agrese a násilného chování

1.4. Analýza současného stavu školy

Na škole již preventivní program funguje. Díky malému kolektivu je možné individuálně pracovat s každým žákem. Nejčastější problémy se týkají:

- konfliktů mezi žáky
- nevhodného chování na sociálních sítích
- občasného vandalismu
- rizika závislosti na digitálních technologiích

Pozitivními faktory jsou:

- úzká spolupráce s rodiči
- otevřená komunikace mezi pedagogy
- aktivní vedení školy
- realizace volnočasových aktivit

1.5. Cíle preventivního programu

Hlavní cíl

Vytvořit bezpečné, respektující a podporující prostředí pro všechny žáky školy.

Dílčí cíle

- posilovat sociální kompetence žáků
- minimalizovat výskyt šikany
- předcházet závislostnímu chování
- rozvíjet mediální gramotnost
- podporovat toleranci a respekt

1.6. Metody práce

- komunitní kruhy
- třídnické hodiny
- projektové dny
- besedy s odborníky
- interaktivní workshopy
- individuální pohovory
- spolupráce s rodiči

1.7. Jednorázové a dlouhodobé aktivity

Jednorázové aktivity

- preventivní besedy
- tematické projektové dny
- soutěže
- besídky
- adaptační programy

Dlouhodobé aktivity

- kroužky ve škole
- sportovní aktivity
- pravidelné třídnické hodiny
- práce školního metodika prevence

1.8. Preventivních aktivity budou zařazovány v průběhu roku a jejich seznam bude zveřejněn ve vyhodnocení preventivního programu.

1.10. Řešení přestupků

Postup při řešení přestupků:

1. Zjištění skutečností
2. Pohovor se žákem
3. Informování rodičů
4. Zápis do dokumentace
5. Výchovná opatření dle školního řádu
6. Spolupráce s OSPOD / Policií ČR v případě závažných situací

1.11. Spolupráce s odborníky a institucemi

- Pedagogicko-psychologická poradna Velké Meziříčí
- Speciálně pedagogické centrum Velké Meziříčí
- Středisko výchovné péče Velké Meziříčí
- Kolping Žďár nad Sázavou
- Bílý kruh bezpečí
- OSPOD Velké Meziříčí
- Policie ČR

1.12. Školení metodika prevence

Metodik prevence absolvoval školení:

- Komunikační dovednosti v praxi
- Šikana – efektivní šetření a řešení
- Děti on-line bezpečně
- Agresivita u dětí
- Třídní učitel jako lídr
- Zvládání manipulace

- ADHD a krizové situace
- Dítě v ohrožení a škola jako partner

Cílem vzdělávání je zvýšení odborné kompetence při řešení krizových situací.

1.13. Důležitá telefonní čísla

- Krajský koordinátor prevence: Petr Horký
- Okresní metodička prevence: Renata Jarošová
- Pedagogicko-psychologická poradna Velké Meziříčí
- Speciálně pedagogické centrum Velké Meziříčí
- Středisko výchovné péče Velké Meziříčí
- Kolping Žďár nad Sázavou
- Bílý kruh bezpečí – 116 006
- Linka bezpečí – 116 111
- Linka pro rodinu a školu – 116 000
- Policie ČR – 158
- OSPOD Velké Meziříčí
- Linka první psychické pomoci
- Linka důvěry Střed
- Národní linka pro odvykání
- Národní linka pro sexuální a genderové zdraví

1.14. Spolupráce s rodiči

- třídní schůzky
- individuální konzultace
- preventivní semináře
- zapojení rodičů do školních akcí

1.15. Evaluace programu

Evaluace probíhá:

- pololetně
- formou pedagogických porad
- pomocí dotazníků
- analýzou kázeňských přestupků
- vyhodnocením klimatu třídy

2. Závěr

Preventivní program Základní a mateřské školy Oslavice představuje systematický nástroj k předcházení rizikovému chování žáků. Díky úzké spolupráci pedagogů, rodičů a odborných institucí je možné vytvářet bezpečné školní prostředí podporující zdravý vývoj dítěte.

Program je otevřený dokument, který je pravidelně aktualizován dle aktuálních potřeb školy a legislativních změn.

Mgr. Radka Pešková

ředitelka školy